

Κυριακή Ε' Λουκά: Εις τον πτωχόν Λάζαρον και τον πλούσιον (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Νοεμβρίου 2, 2017

(Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο, κεφ. ιστ', χωρία 19 έως 31)

Αποσπάσματα από τις ομιλίες α' έως και ζ' «Εις τον πτωχόν Λάζαρον και τον πλούσιον» του αγίου Ιωάννου, Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως του Χρυσοστόμου, σχετικά με την ευαγγελική περικοπή για την παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου.

[...] Ήταν, λέγει, κάποιος άνθρωπος πλούσιος, που ζούσε μέσα σε πολλή κακία, δεν είχε λάβει πείρα καμιάς συμφοράς, αλλά τα πάντα έρρεαν ομαλά γι' αυτόν όπως το νερό στις πηγές. Το ότι πράγματι καμιά συμφορά δεν του συνέβαινε, ούτε αφορμή για στενοχώρια, ούτε καμιά ανωμαλία βιωτική, αυτό ακριβώς ο Κύριος το υπαινίχτηκε με αυτό που είπε ότι «ευφραινόταν καθημερινά». Και ότι ζούσε με κακία, γίνεται φανερό και από το τέλος που είχε και πριν από το τέλος του από την περιφρόνηση που έδειξε στον φτωχό. Και το ότι δεν ελεούσε όχι μόνο εκείνον που στεκόταν στην πόρτα του, αλλά ούτε και κανένα άλλον, εκείνος ο ίδιος το έδειξε. Διότι εάν αυτόν που ήταν διαρκώς ριγμένος μπροστά στην πόρτα του και βρισκόταν μπροστά στα μάτια του κάθε ημέρα, και αναγκαζόταν μια και δύο και πολλές φορές να τον βλέπει εισερχόμενος και εξερχόμενος (καθόσον δεν τον συναντούσε σε καμιά συνοικία, ούτε βρισκόταν σε κρυφό και απόμερο τόπο, αλλά εκεί από όπου συνεχώς έμπαινε και έβγαινε ο πλούσιος και αναγκαζόταν έτσι και χωρίς να το θέλει να τον βλέπει), εάν λοιπόν αυτόν δεν ελέησε, που βρισκόταν κατάκοιτος σε τόσο φοβερό κατάντημα και ζούσε μέσα σε τόσο μεγάλη δυστυχία, ή καλύτερα που ταλαιπωριόταν σε όλη του τη ζωή από αρρώστια, και μάλιστα από πολύ φοβερή αρρώστια, για ποιον που θα τύχαινε να συναντήσει θα συγκινούνταν ποτέ; Διότι κι αν την προηγούμενη ημέρα τον προσπέρασε, την επόμενη φυσικό ήταν κάποια συγκίνηση να αισθανόταν· αλλά εάν και κατ'αυτήν αδιαφόρησε, έπρεπε την τρίτη ή την τέταρτη ή την επόμενη οπωσδήποτε να λύγιζε συγκινούμενος, ακόμα κι αν ήταν αγριότερος από τα θηρία.

Όμως δεν αισθάνθηκε τίποτα παρόμοιο· [...] πολλές φορές την ημέρα ο πλούσιος τον έβλεπε να είναι εκεί κατάκοιτος και σιωπηλός, και αυτό ήταν αρκετό να μαλακώσει ακόμη και κάποιον με πέτρινη καρδιά. Διότι πολλές φορές, όταν μας ενοχλούν θυμώνουμε, όταν όμως δούμε αυτούς που χρειάζονται την βοήθειά μας να στέκονται σιωπηλοί και να μη λένε τίποτα, αλλά παρά το ότι πάντοτε δεν πετυχαίνουν, όμως δεν παραπονούνται, επειδή όμως δεν μας δυσαρεστούν, αλλά στέκονται μόνο

σιωπηλοί μπροστά μας, κι αν ακόμα είμαστε πιο αναίσθητοι κι από τις πέτρες, κατασυγκινούμαστε, αισθανόμενοι ντροπή για τη μεγάλη τους επιείκεια και πραότητα. Αλλά και κάτι άλλο όχι μικρότερο από αυτά ήταν, το ότι και η εμφάνιση του φτωχού Λαζάρου ήταν ελεεινή, εξαιτίας της πείνας και της μακροχρόνιας αρρώστιας. Και όμως τίποτε από αυτά δεν ημέρωσε και δε μαλάκωσε εκείνον τον ανήμερο.

Πρώτη λοιπόν κακία είναι αυτή, **η σκληρότητα και απανθρωπιά** που δεν υπάρχει μεγαλύτερη· διότι δεν είναι το ίδιο, το να μην βοηθάς αυτούς που έχουν ανάγκη επειδή είσαι φτωχός, και το να αδιαφορείς για τους άλλους που λιώνουν εξαιτίας της πείνας, τη στιγμή που απολαμβάνεις τόση πολυτέλεια. Πάλι δεν είναι το ίδιο το να προσπεράσεις τον φτωχό που τον είδες μια ή δυο φορές, με το να τον βλέπεις κάθε ημέρα και να μην σε διεγείρει σε συμπάθεια και φιλανθρωπία το αδιάκοπο αυτό θέαμα. Πάλι δεν είναι το ίδιο το να μη βοηθάς τους πλησίον, όταν εσύ βρίσκεσαι μέσα στις συμφορές και στις θλίψεις και σε κακή ψυχική διάθεση, με το να προσπερνάς τους άλλους που λιώνουν από την πείνα, τη στιγμή που απολαμβάνεις τόση ευφροσύνη και αδιάκοπη καλοπέραση, και να κλείνεις τα σπλάχνα σου και να μη γίνεσαι περισσότερο φιλόανθρωπος ούτε εξαιτίας αυτής της χαράς από την καλοπέραση. Διότι ασφαλώς το γνωρίζετε αυτό, ότι κι αν ακόμη είμαστε αγριότεροι από όλους, έχουμε πλασθεί από τη φύση μας να γινόμαστε ημερότεροι και αγαθότεροι όταν ζούμε μέσα σε καλοπέραση. Όμως εκείνος ο πλούσιος της παραβολής ούτε εξαιτίας της υπερβολικής καλοπέρασής του έγινε καλύτερος αλλά παρέμενε άγριος σαν θηρίο, ή, καλύτερα, και κάθε θηρίου μάλλον την αγριότητα και την απανθρωπιά ξεπέρασε με τους τρόπους του.

[...] Ο πλούσιος λοιπόν ζούσε μέσα σε τόση κακία και κάθε ημέρα διασκέδαζε και ντυνόταν με λαμπρά ενδύματα, **ανάβοντας φοβερότερη κόλαση για τον εαυτό του και κάνοντας μεγαλύτερη για τον εαυτό του την φωτιά και απαρηγόρητη την καταδίκη και ασυγχώρητη την τιμωρία**. Αντίθετα ο φτωχός ήταν ριγμένος μπροστά στην πόρτα του και **ούτε απελπίστηκε, ούτε βλασφήμησε, ούτε αγανάκτησε**· δεν είπε στον εαυτό του, αυτό που λένε πολλοί· «Τι άραγε σημαίνει αυτό; Αυτός που ζει με την κακία και τη σκληρότητα και την απανθρωπιά τα απολαμβάνει όλα περισσότερο από ό,τι πρέπει, και ούτε λύπη υπομένει ούτε κανένα άλλο ξαφνικό κακό από τα πολλά που συμβαίνουν στους ανθρώπους, αλλά και την ηδονή καθαρή την απολαμβάνει· ενώ εγώ δεν μπορώ να απολαύσω ούτε την απαραίτητη τροφή. Σε αυτόν, ενώ δαπανά όλα τα υπάρχοντά του σε παρασίτους και σε κόλακες και στη μέθη, του τρέχουν όλα άφθονα σαν από πηγές, ενώ εγώ, που λιώνω από την πείνα, γίνομαι παράδειγμα σε όσους με βλέπουν και ντροπή και περίγελως. Άραγε αυτά είναι έργα πρόνοιας; Άραγε επιβλέπει κάποια δικαιοσύνη τα ανθρώπινα πράγματα;». Τίποτε από αυτά δεν είπε, ούτε σκέφθηκε. Από πού φαίνεται αυτό; Από το ότι οι άγγελοι τον οδήγησαν ως τιμητική συνοδεία και τον αποκατέστησαν στην αγκαλιά του Αβραάμ· αν όμως ήταν βλάσφημος δε θα

απολάμβανε τόση τιμή. Και οι πολλοί βέβαια γι' αυτό μόνο θαυμάζουν τον άνθρωπο, διότι ήταν φτωχός· εγώ όμως σας δείχνω ότι **υπέμεινε εννέα στον αριθμό δοκιμασίες**, όχι για να τιμωρείται, αλλά για να γίνεται λαμπρότερος, πράγμα βέβαια που και έγινε.

Πραγματικά είναι φοβερό πράγμα και η **φτώχεια**, και το γνωρίζουν όσοι την έχουν δοκιμάσει· διότι κανένας λόγος δε θα μπορέσει να παραστήσει τον πόνο που υπομένουν αυτοί που ζουν στη φτώχεια και δεν γνωρίζουν να αντιμετωπίζουν την κατάσταση με φιλοσοφική διάθεση. Στην περίπτωση όμως του Λαζάρου δεν ήταν αυτό μόνο το φοβερό, αλλά και την **αρρώστια** είχε αναπόσπαστο σύντροφο και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό. Και πρόσεχε πώς δείχνει ότι κάθε μία από τις συμφορές είχε φθάσει στο έπακρο. Και το ότι η φτώχεια του Λαζάρου ξεπέρασε κάθε φτώχεια, το έδειξε λέγοντας ότι «δεν απολάμβανε ούτε τα ψίχουλα που έπεφταν από το τραπέζι του πλουσίου» (Λουκά, ιστ' 21), το ότι όμως και η αρρώστια είχε φθάσει στο ίδιο μέτρο με την φτώχεια, πέρα από το οποίο δεν ήταν δυνατό να επεκταθεί, και αυτό πάλι ο Κύριος το φανέρωσε λέγοντας ότι «τα σκυλιά έγλυφαν τις πληγές του». Τόσο πολύ εξασθενημένος ήταν, ώστε να μην μπορεί ούτε τα σκυλιά να απομακρύνει, αλλά ήταν ξαπλωμένος, ζωντανός νεκρός, και ενώ τα έβλεπε να έρχονται εναντίον του, όμως δεν είχε τη δύναμη να αμυνθεί. Σε τέτοια αδυναμία βρίσκονταν τα μέλη του, τόσο πολύ είχε φθαρεί από την αρρώστια, τόσο είχε καταβληθεί από τη δοκιμασία. Είδες πόσο πολύ του πολιορκούσαν το σώμα και η φτώχεια και η αρρώστια; Αλλά εάν το καθένα από αυτά και μόνο του είναι φοβερό και αβάσταχτο, πώς δεν ήταν διαμάντι, αυτός που τα υπέμενε ενωμένα μαζί και τα δύο;

Πολλοί πολλές φορές ασθενούν, αλλά δεν στερούνται την αναγκαία τροφή· άλλοι ζουν βέβαια στη χειρότερη φτώχεια, αλλά είναι υγιείς, και το ένα γίνεται παρηγοριά του άλλου· ενώ εδώ και τα δύο αυτά είχαν συντρέξει. Αλλά ίσως έχεις να μου αναφέρεις κάποιον, που βρίσκεται μέσα στη φτώχεια και την αρρώστια. Όμως όχι σε τόση μεγάλη **ερημιά**. Διότι, και εάν ακόμη δεν μπορεί να βοηθηθεί ούτε από τον εαυτό του, ούτε από τους δικούς του, όμως μπορεί να ελεηθεί απ' αυτούς που τον βλέπουν με τον να βρίσκεται ανάμεσά τους· αλλά σ' αυτόν τα δεινά που προαναφέραμε τα έκανε να γίνονται βαρύτερα η αδιαφορία εκείνων που τον έβλεπαν· και αυτήν πάλι την έκανε να φαίνεται βαρύτερη το ότι βρισκόταν μπροστά στην πόρτα του πλουσίου. Εάν δηλαδή αυτά τα πάθαινε βρισκόμενος στην έρημο και σε ακατοίκητο τόπο και δεν τον πρόσεχε κανείς, δε θα πονούσε τόσο· διότι τον να μην υπάρχει κανείς, θα τον έπειθε να υπομένει και χωρίς τη θέλησή του αυτά που του συνέβαιναν· το να βρίσκεται όμως ανάμεσα σε τόσους που μεθούσαν, που ευημερούσαν, και να μην βρίσκει από κανέναν ούτε την παραμικρή φροντίδα, αυτό τον έκανε να αισθάνεται πιο δυνατούς τους πόνους και του άναβε περισσότερο τη στενοχώρια. Διότι εκ φύσεως μας πληγώνουν οι συμφορές, όχι τόσο όταν δεν υπάρχουν εκείνοι που θα μας βοηθήσουν, όσο όταν υπάρχουν, αλλά δεν θέλουν να απλώσουν το χέρι τους, πράγμα βέβαια που και εκείνος τότε πάθαινε. Πράγματι

κανείς δεν υπήρχε να τον παρηγορήσει με λόγια, να τον βοηθήσει με έργα, ούτε φίλος, ούτε γείτονας, ούτε συγγενής, ούτε κανείς από όσους τον έβλεπαν μέσα από όλο το διεφθαρμένο σπίτι του πλουσίου.

Επιπλέον κοντά σ' αυτά του προξενούσε κι άλλη οδύνη και το ότι έβλεπε άλλον να ευτυχεί· όχι διότι ήταν ζηλιάρης και κακός αλλά επειδή εκ φύσεως όλοι μας, όταν οι άλλοι ευημερούν, αισθανόμαστε περισσότερο τις δικές μας συμφορές. Επιπλέον στην περίπτωση του πλουσίου υπήρχε και κάτι άλλο, που μπορούσε να τον πληγώνει. Διότι όχι μόνο, συγκρίνοντας τη δυστυχία του με δικές του ευτυχίες, αισθανόταν μεγαλύτερες τις δικές του συμφορές, αλλά κι όταν σκεφτόταν, **ότι ο πλούσιος, αν και ζει με σκληρότητα και απανθρωπιά, όλα του έρχονται ευνοϊκά, ενώ αυτός, αν και ζει με αρετή και καλοσύνη, υποφέρει τα πάνδεινα**· και εξαιτίας αυτού πάλι υπέμεινε απαρηγόρητα τη λύπη. Διότι, εάν ήταν δίκαιος, αν ήταν επεικής, αν ήταν αξιοθαύμαστος ο πλούσιος άνθρωπος, εάν ήταν γεμάτος από κάθε αρετή, δε θα τον λυπούσε· τώρα όμως και στην κακία ζούσε, και είχε φθάσει στον ύψιστο βαθμό της κακίας, και τόση μεγάλη απανθρωπιά έδειχνε και έκανε ό,τι κάνουν οι ίδιοι οι εχθροί, και σαν να ήταν πέτρα, με αδιαντροπιά και ασπλαχνία τον προσπερνούσε, και μετά απ' όλα αυτά απολάμβανε τόση μεγάλη ευημερία. Σκέψου πως φυσικό ήταν αυτός ο άνθρωπος να πνίγει την ψυχή του φτωχού σαν μέσα σε αλλεπάλληλα κύματα· σκέψου τον Λάζαρο ποιος φυσικό ήταν να είναι, βλέποντας τους παρασίτους, τους κόλακες και τους υπηρέτες να ανεβαίνουν, να κατεβαίνουν, να βγαίνουν, να μπαίνουν, να τρέχουν βιαστικά, να θορυβούν, να μεθούν, να πηδούν και να παρουσιάζουν κάθε άλλη ασέλγεια. Σαν να ήλθε δηλαδή γι' αυτό στον κόσμο, για να βλέπει τα αγαθά, έτσι ήταν ριγμένος στην εξώπορτα, ζώντας τόσο, όσο για να αισθάνεται μόνο τις συμφορές του, για να υπομένει το ναυάγιο μέσα σε λιμάνι, και να υποφέρει η ψυχή του από φοβερότατη δίψα δίπλα στην πηγή.

Να αναφέρω μαζί με αυτά και ένα άλλο κακό; **Δεν είχε να δει έναν άλλο Λάζαρο**. Εμείς δηλαδή κι αν ακόμη πάθουμε μύρια κακά, όμως μπορούμε βλέποντας εκείνον να πάρουμε αρκετή παρηγοριά και να νιώσουμε μεγάλη ανακούφιση. Διότι **το να βρίσκεις μετόχους στις συμφορές σου ή στα ζητήματά σου ή στις διηγήσεις σου, αυτό δίνει πολλή παρηγοριά σε όσους πονούν**. Ενώ εκείνος δεν είχε να δει κανέναν άλλον που να υπέφερε τα ίδια με αυτόν· ή καλύτερα ούτε είχε ακούσει ότι κάποιος από τους προγόνους του είχε τόσα πολλά υποφέρει. Και αυτό ήταν ικανό να του σκοτώσει την ψυχή. Μπορώ μαζί μ' αυτά και κάτι άλλο να πω, ότι **δεν μπορούσε να έχει καμία πίστη για την ανάσταση, αλλά νόμιζε ότι τα παρόντα πράγματα περιορίζονται μόνο σ' αυτή τη ζωή· διότι ζούσε πριν από τη χάρη. Εάν τώρα σ' εμάς, μετά από τόση γνώση του Θεού, τις αγαθές ελπίδες της αναστάσεως, τις τιμωρίες που περιμένουν εκεί τους αμαρτωλούς και τα αγαθά που έχουν ετοιμασθεί για όσους πράττουν το καλό, υπάρχουν μερικοί που δείχνουν τόση μικροψυχία και ζουν τόσο άθλια, ώστε ούτε μ' αυτές τις προσδοκίες να μην γίνονται καλύτεροι, τι**

ήταν φυσικό να πάθει εκείνος, που ήταν στερημένος και αυτήν την άγκυρα; Διότι εκείνος καμία τέτοια πίστη δεν μπορούσε να έχει τότε, αφού δεν υπήρχαν ακόμη αυτά τα διδάγματα. Και μαζί μ' αυτά υπήρχε και κάτι άλλο, το ότι και η **υπόληψή** του είχε προσβληθεί από τους ανόητους ανθρώπους. Πράγματι συνηθίζουν οι πολλοί, όταν δουν κάποιους να ζουν μέσα στην πείνα και σε συνεχή αρρώστια και στα χειρότερα κακά, να μην έχουν καλή γνώμη γι' αυτούς, αλλά από τη συμφορά να κρίνουν και για τη ζωή τους, και να πιστεύουν ότι εξαιτίας της κακίας τους ταλαιπωρούνται έτσι· και πολλά άλλα τέτοια λένε μεταξύ τους, **ανόητα βέβαια**, όμως τα λένε· ότι δηλαδή αυτός, εάν ήταν φίλος του Θεού, δε θα τον άφηνε να ταλαιπωρείται στη φτώχεια και στις άλλες συμφορές.

[...] Ο Λάζαρος ήταν μεν γεμάτος πληγές, αλλά αυτό προείχε, το ότι είχε μέσα του **ψυχή πολυτιμότερη από κάθε χρυσάφι**· ή καλύτερα όχι μόνο την ψυχή, αλλά και το σώμα του· διότι **αρετή του σώματος δεν είναι η πολυσαρκία και η ευρωστία, αλλά το να αντέχει τόσα πολλά και τέτοιου είδους βάσανα**. Καθόσον **δεν είναι αποκρουστικός εκείνος που έχει τέτοια τραύματα στο σώμα, αλλά εκείνος που, ενώ έχει πάρα πολλές πληγές στην ψυχή του**, δεν ενδιαφέρεται καθόλου γι' αυτές, όπως ήταν εκείνος ο πλούσιος που το εσωτερικό του ήταν γεμάτο πληγές. Και όπως τα σκυλιά του έγλυφαν τα τραύματα, έτσι οι δαίμονες εκείνου τα αμαρτήματα· και όπως αυτός ζούσε στερημένος από τροφή, έτσι εκείνος ζούσε στερημένος από κάθε αρετή.

Γνωρίζοντας λοιπόν όλα αυτά, ας τα φιλοσοφούμε, κι **ας μην λέμε**, ότι «εάν τον τάδε τον αγαπούσε ο Θεός, δε θα τον άφηνε να γίνει φτωχός». Καθόσον αυτό ακριβώς είναι **απόδειξη μεγάλης αγάπης· διότι «εκείνον που αγαπά ο Κύριος, τον παιδαγωγεί και τον μορφώνει διαμέσου των θλίψεων**· μαστιγώνει δε με ταλαιπωρίες κάθε υιό, τον οποίον δέχεται κοντά Του ως δικό Του» (Εβρ. 12, 6). Και πάλι· «παιδί μου, εάν προσέρχεσαι να υπηρετήσεις τον Κύριο, ετοίμασε την ψυχή σου για δοκιμασία, κάνε ευθεία την καρδιά σου και δείξε υπομονή» (Εκκλ.2, 1). Ας διώξουμε λοιπόν, αγαπητοί, τις περιττές προλήψεις από τους εαυτούς μας και τα λόγια αυτά του λαού. Διότι λέγει **«αισχρά και ανόητα λόγια και άσεμνα αστεία ας μην βγαίνουν από το στόμα σας»** (Εφ. 5, 4). Ούτε λοιπόν εμείς οι ίδιοι να τα λέμε, αλλά και αν δούμε άλλους να τα λένε, να τους αποστομώσουμε, να εναντιωθούμε πάρα πολύ, να εμποδίσουμε την αδιάντροπη γλώσσα τους.

[...] Όλα αυτά λοιπόν συλλέγοντάς τα ενώπιόν μας, αγαπητοί, **ας μην μακαρίζουμε τους πλούσιους, αλλά εκείνους που ζουν ενάρετα· ας μην ταλανίζουμε τους φτωχούς, αλλά εκείνους που ζουν μέσα στην κακία· ας μην προσέχουμε τα παρόντα, αλλά ας έχουμε στραμμένο το βλέμμα μας στα μέλλοντα· ας μην εξετάζουμε την εξωτερική ενδυμασία, αλλά εξετάζοντας του καθενός τη συνείδηση και επιδιώκοντας τη χαρά και την αρετή που**

προέρχονται από τα κατορθώματα, ας μιμηθούμε τον Λάζαρο και πλούσιοι και φτωχοί. Διότι δεν υπέμεινε αυτός έναν και δύο και τρεις μόνο άθλους αρετής, αλλά πολύ περισσότερους, εννοώ τη **φτώχεια**, την **αρρώστια**, την **αδιαφορία** εκείνων που τον έβλεπαν, το ότι υπέμεινε όλα εκείνα τα κακά έξω από το σπίτι εκείνο που μπορούσε όλα αυτά να του τα σβήσει, χωρίς να περιμένει λόγο παρηγοριάς από κανέναν, το ότι έβλεπε τον υπερήφανο εκείνον πλούσιο να απολαμβάνει τόση τρυφή, και όχι μόνο να απολαμβάνει την τρυφή, αλλά και να ζει μέσα στην κακία και να μην παθαίνει κανένα κακό· το ότι δεν είχε να προσβλέψει σε κανένα άλλον Λάζαρο, το ότι δεν μπορούσε να έχει καμία πίστη σε ανάσταση, το ότι είχε, μαζί με τα κακά που έχουμε αναφέρει, κακή υπόληψη από τους πολλούς εξαιτίας των συμφορών εκείνων, το ότι όχι μέχρι δύο και τρεις ημέρες έβλεπε τον εαυτό του σ' αυτά τα δεινά, αλλά **σε όλη του τη ζωή**, και τον πλούσιο στα αντίθετα αυτών.

Ποια λοιπόν απολογία θα έχουμε, εάν αυτός με τόση ανδρεία υπέμεινε όλα μαζί τα δεινά, και εμείς δεν υπομείνουμε ούτε τα μισά από αυτά; Διότι δεν έχεις, δεν έχεις να δείξεις ούτε να αναφέρεις κάποιον άλλον που έχει υποστεί τόσο πολλά και τέτοια κακά. Γι' αυτό ακριβώς και ο Χριστός τον τοποθέτησε ανάμεσά μας, ώστε και σε οποιαδήποτε δεινά κι αν πέσουμε, βλέποντας σ' αυτόν το τόσο υπερβολικό μέγεθος των θλίψεων, να λάβουμε, από τη δική του αρετή και υπομονή, αρκετή παρηγοριά και θάρρος· διότι προβάλλει σαν κοινός διδάσκαλος ολόκληρης της οικουμένης σ' αυτούς που υποφέρουν από οποιοδήποτε κακό, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να προσβλέπουν προς αυτόν και νικώντας τους όλους με το υπερβολικό μέγεθος των δικών του συμφορών.

[...] « Συνέβηκε», λέγει, «να πεθάνει ο Λάζαρος και να μεταφερθεί από τους αγγέλους» (Λουκά 16, 22). Γίνεται φανερό λοιπόν από την εξεταζόμενη παραβολή ότι **οι ψυχές όταν βγουν από το σώμα, δεν μένουν πια εδώ, αλλά αμέσως μεταφέρονται.** Και όχι μόνο οι ψυχές των δικαίων, αλλά και οι ψυχές των αμαρτωλών μεταφέρονται εκεί· και αυτό πάλι γίνεται φανερό από έναν άλλον πλούσιο, μιας άλλης παραβολής. Επειδή δηλαδή απέδωσαν πλούσια σοδειά τα χωράφια του, είπε μέσα του· «τι να κάνω; Θα γκρεμίσω τις αποθήκες μου και θα οικοδομήσω μεγαλύτερες». Τίποτα δεν είναι χειρότερο από μια τέτοια γνώμη. Πράγματι γκρέμισε τις αποθήκες του· διότι **αποθήκες ασφαλισμένες δεν είναι οι τοίχοι, αλλά τα στομάχια των φτωχών**· ενώ ο πλούσιος άφησε εκείνες τις αποθήκες και φρόντιζε για τους τοίχους.

Τι λοιπόν του λέγει ο Θεός; «Ανόητε, αυτή τη νύχτα την ψυχή σου ζητούν από σένα». Και πρόσεχε στην περίπτωση του Λαζάρου λέγει ότι μεταφέρθηκε από τους αγγέλους, ενώ **στην περίπτωση του πλουσίου λέγει «απαιτούν» και τον ένα του πήραν σαν αιχμάλωτο, ενώ τον άλλο τον περιστοίχιζαν σαν νικητή**. Τον Λάζαρο άγγελοι τον μεταφέρουν, ενώ την ψυχή του άφρονος πλουσίου **την απαιτούσαν**

κάποιες φοβερές δυνάμεις, ίσως σταλμένες γι' αυτόν τον σκοπό διότι δεν αναχωρεί προς εκείνην τη ζωή μόνη της η ψυχή, επειδή δεν είναι δυνατό. Διότι εάν όταν μεταβαίνουμε από πόλη σε πόλη, έχουμε ανάγκη από οδηγό, πολύ περισσότερο η ψυχή όταν αποσπασθεί από το σώμα και μεταφέρεται προς τη μέλλουσα ζωή, έχει ανάγκη από οδηγούς. Γι' αυτό πολλές φορές ανεβαίνει προς τα επάνω και προχωρεί πάλι προς το βάθος και φοβάται και φρίττει, όταν πρόκειται να αποχωρισθεί από το σώμα. Διότι πάντα μας κεντρίζει η συνείδηση για τις αμαρτίες μας, πολύ περισσότερο όμως κατά την ώρα εκείνη, όταν πρόκειται να μεταφερθούμε από εδώ εκεί για να λογοδοτήσουμε στο φοβερό δικαστήριο. Για τον λόγο αυτό **πρέπει συνεχώς να ετοιμαζόμαστε από εδώ, για την έξοδό μας προς τα εκεί. Διότι τι θα συμβεί εάν αποφασίσει ο Κύριος να μας καλέσει απόψε; Τι αν αύριο; Είναι άγνωστο το μέλλον, γι' αυτό πρέπει να αγωνιζόμαστε διαρκώς και να είμαστε έτοιμοι για το ταξίδι εκείνο**, όπως ακριβώς ο Λάζαρος αυτός διαρκώς υπέμενε και καρτερούσε γι' αυτό και με τόση τιμή του οδηγούσαν.

Όμως πέθανε και ο πλούσιος και τάφηκε, σαν να ήταν καταχωνιασμένη η ψυχή του μέσα στο σώμα του, όπως σε μνήμα, και περιέφερε σαν τάφο μαζί της την σάρκα. Διότι δεμένος σαν με κάποια αλυσίδα με τη μέθη και τη γαστριμαργία, έτσι είχε κάνει άπρακτη και νεκρή την ψυχή. Μην προσπεράσεις, αγαπητέ, έτσι απλώς το «**ετάφη**», αλλά σκέψου εδώ, σε παρακαλώ, τα τραπέζια τα επαργυρωμένα, τα κρεβάτια, τους τάπητες, τα σκεπάσματα, όλα τα άλλα του σπιτιού, τα μύρα, τα αρώματα, το άφθονο καθαρό κρασί, τις ποικιλίες των φαγητών, τα καρυκεύματα, τους μαγείρους, τους κόλακες, τους σωματοφύλακες, τους υπηρέτες, όλη την άλλη πολυτέλεια κατασβησμένη και καταμαραμένη. Όλα στάχτη, όλα τέφρα και σκόνη, θρήνοι και οδυρμοί, χωρίς να μπορεί κανείς να βοηθήσει, ούτε να επαναφέρει την ψυχή που έφυγε. Τότε φάνηκε η δύναμη του χρυσού και της πολλής περιουσίας.

Πράγματι μέσα από την τόση μεγάλη περιποίηση **αναχωρούσε γυμνός και μόνος**, χωρίς να μπορεί να μεταφέρει μαζί του τίποτε από τον τόσο πλούτο, αλλά έφευγε έρημος και απροστάτευτος. Κανείς από όσους τον υπηρέτησαν, κανείς απ' όσους τον βοήθησαν δεν ήταν παρών, για να τον γλυτώσουν από την κόλαση και την τιμωρία, αλλά αφού αποσπάσθηκε από όλους εκείνους, τον μετέφεραν μόνο για να υπομείνει τις αφόρητες τιμωρίες. Αλήθεια «κάθε άνθρωπος είναι σαν το χόρτο και κάθε δόξα του ανθρώπου σαν το άνθος του χόρτου. Ξεράθηκε το χόρτο και το άνθος του έπεσε· ο λόγος όμως του Κυρίου θα μένει στον αιώνα» (Ησαΐας 40, 6-8). Ήλθε ο θάνατος και όλα εκείνα τα έσβησε και παίρνουντάς τον σαν αιχμάλωτο, έτσι τον οδήγησε σκυμμένο κάτω, γεμάτο ντροπή, χωρίς παρρησία, να τρέμει, να φοβάται, σαν να απήλαυσε όλη εκείνη την τρυφή στα όνειρά του και μετά ο πλούσιος γινόταν ικέτης του φτωχού, και είχε ανάγκη από το τραπέζι εκείνου, που άλλοτε πεινούσε και ήταν μπροστά στα στόματα των σκυλιών· και τα πράγματα άλλαξαν και έμαθαν όλοι, ποιος ήταν ο πλούσιος και ποιος ήταν ο φτωχός και ότι ο Λάζαρος ήταν πιο πλούσιος

απ' όλους, ενώ αυτός πιο φτωχός απ' όλους.

[...] Πολλές φορές κάποιος από τους εδώ πλούσιους βρέθηκε εκεί να είναι φτωχότερος όμως, όπως ακριβώς και αυτός ο πλούσιος. Διότι, όταν τον κατέλαβε το βράδυ, δηλαδή ο θάνατος, και βγήκε από το θέατρο της παρούσας ζωής, και έβγαλε το προσωπίο και φάνηκε εκεί ότι είναι φτωχότερος όλων, και τόσο φτωχός, ώστε να μην έχει ούτε μια σταγόνα νερό, αλλά γι' αυτήν να παρακαλεί επίμονα, χωρίς να εκπληρώνεται ούτε αυτή η αίτησή του. Ποια φτώχεια θα ήταν χειρότερη απ' αυτήν; Και άκουε πώς. Διότι λέγει, «σήκωσε τα μάτια του προς τον Αβραάμ και του λέγει· πάτερ, λυπήσου με και στείλε τον Λάζαρο, για να βουτήξει την άκρη του δακτύλου του στο νερό και να δροσίσει το στόμα μου». Βλέπεις πόση είναι η θλίψη του; Όταν ήταν κοντά του, τον προσπερνούσε, και τώρα που είναι μακριά του τον καλεί· αυτόν που πολλές φορές, μπαίνοντας και βγαίνοντας δεν τον έβλεπε, αυτό τώρα που είναι μακριά, τον βλέπει με πολύ πόθο.

Και για ποιο λόγο τον βλέπει; Ίσως πολλές φορές είπε αυτός ο πλούσιος· «τι μου χρειάζεται η ευλάβεια και η αρετή; Όλα για μένα είναι σαν να τρέχουν από πηγές· απολαμβάνω μεγάλη αφθονία αγαθών, πολλή ευτυχία, δεν υποφέρω καμιά δυστυχία· **για ποιο λόγο να ασκήσω την αρετή; Αυτός ο φτωχός που ζει με δικαιοσύνη και ευσέβεια υποφέρει μύρια βάσανα**». Αυτά βέβαια πολλοί πολλές φορές και τώρα τα λένε. Για να ξεριζωθούν λοιπόν αυτές οι κακές σκέψεις, του δείχνει ότι και **για την κακία υπάρχει τιμωρία, και τιμή και στέφανος για τους κόπους υπέρ της ευσεβείας**. Και δεν τον είδε μόνο γι' αυτό, αλλά για να πάθει και ο πλούσιος τώρα, σε μεγαλύτερο βαθμό, εκείνο ακριβώς που έπαθε και ο φτωχός. Διότι, όπως ακριβώς σε εκείνον έκανε φοβερότερη την τιμωρία τώρα, το να βρίσκεται στην κόλαση και να βλέπει την ευτυχία του Λαζάρου, ώστε να έχει πιο αφόρητη την τιμωρία, όχι μόνο εξαιτίας του είδους των βασάνων, αλλά και εξαιτίας της τιμής που αξιώθηκε εκείνος.

Και όπως, όταν έδιωξε ο Θεός τον Αδάμ από τον παράδεισο, τον παρήγγειλε να κατοικεί απέναντι από τον παράδεισο, για να του ανανεώνει τη λύπη η αδιάκοπη θέα και να του δίνει με μεγαλύτερη ακρίβεια την αίσθηση των αγαθών που έχασε, έτσι λοιπόν κι αυτόν τον έβαλε να κατοικεί απέναντι από τον Λάζαρο, για να δει από ποια αγαθά στέρησε τον εαυτό του. Σου έστειλα, λέγει, μπροστά στην πόρτα σου τον φτωχό Λάζαρο, για να σου γίνει **διδάσκαλος της αρετής και αφορμή για φιλανθρωπία**· περιφρόνησες το κέρδος, δεν θέλησες να χρησιμοποιήσεις όπως έπρεπε την αφορμή αυτή της σωτηρίας· θα σου χρησιμεύσει λοιπόν τώρα ως αφορμή μεγαλύτερης κολάσεως και τιμωρίας.

[...] Αξίζει όμως κι εκείνο να ερευνησουμε: γιατί άραγε δεν είδε τον Λάζαρο κοντά σε κανέναν άλλον δίκαιο, αλλά τον είδε μέσα **στην αγκαλιά του Αβραάμ**; Ήταν φιλόξενος ο Αβραάμ· για να γίνει λοιπόν και αυτός κατήγορος αυτού για την **αφιλοξενία του**, τον βλέπει μαζί με εκείνον. Διότι εκείνος και τους περαστικούς

έψαχνε να βρει και τους οδηγούσε στο σπίτι του, ενώ αυτός αδιαφορούσε και γι' αυτόν που βρισκόταν μέσα, και ενώ είχε τόσο θησαυρό και αφορμή για σωτηρία, τον προσπερνούσε αδιάφορα κάθε ημέρα, και δεν χρησιμοποίησε όσο μπορούσε την προστασία του φτωχού. Όμως ο πατριάρχης δεν ήταν τέτοιος, αλλά τελείως διαφορετικός· καθόταν μπροστά στις θύρες και συνελάμβανε όλους τους διερχομένους, και όπως κάποιος αλιεύς, ρίχνοντας δίχτυ στη θάλασσα, ανασύρει συνήθως ψάρι, όμως ανασύρει πολλές φορές και χρυσό και μαργαριτάρια, έτσι λοιπόν κι αυτός, αλιεύοντας ανθρώπους, **κατόρθωσε να αλιεύσει κάποτε και αγγέλους**, και το αξιοθαύμαστο είναι αυτό, ότι **χωρίς να το γνωρίζει το έκανε αυτό**. Διότι εάν το γνώριζε και τους υποδεχόταν με τόση καλοσύνη, δε θα έκανε τίποτε μεγάλο και αξιοθαύμαστο, ενώ ο έπαινος όλος του αξίζει, επειδή, ενώ αγνοούσε ποιοι ήταν οι διερχόμενοι, και νομίζοντας ότι ήταν απλώς άνθρωποι οδοιπόροι, με τόσο μεγάλη προθυμία τους κάλεσε μέσα στο σπίτι του.

Το πιο υπέροχο λοιπόν είναι όταν και τους τυχόντες και τους περιφρονημένους και τους ευτελείς τους δεχόμαστε με πολλή καλοσύνη. Αυτό γνωρίζοντας και ο Αβραάμ, δεν εξέταζε τους διερχομένους ποιοι ήταν και από πού έρχονταν, όπως ακριβώς εμείς τώρα· αλλά τους δεχόταν όλους χωρίς διάκριση. Διότι **αυτός που δείχνει φιλική διάθεση δεν πρέπει να ζητά να δίνουν λόγο για τη ζωή τους, αλλά μόνο να διορθώνει τη φτώχεια και να καλύπτει την ανάγκη**. Έναν λόγο συνηγορίας έχει ο φτωχός, τη φτώχεια και το ότι βρίσκεται σε ανάγκη· τίποτε λοιπόν περισσότερο μην του ζητάς, αλλά κι αν ακόμη είναι ο πιο καλός από όλους και του λείπει η αναγκαία τροφή, ας τον απαλλάξουμε από την πείνα. Αυτό και ο Χριστός παρήγγειλε να κάνουμε λέγοντας· **«γίνετε όμοιοι με τον ουράνιο Πατέρα σας, ο οποίος ανατέλλει τον ήλιο Του για τους κακούς και τους αγαθούς, και βρέχει για τους δικαίους και τους αδίκους»**. Είναι λιμάνι για όσους βρίσκονται σε ανάγκη **ο ελεήμονας· και το λιμάνι δέχεται όλους τους ναυαγούς και τους απαλλάσσει από τους κινδύνους· και είτε είναι κακοί, είτε είναι αγαθοί, είτε είναι οτιδήποτε άλλο αυτοί που κινδυνεύουν, τους δέχεται όλους μέσα στην αγκαλιά του**.

[...] Αλλά ας επαναφέρουμε πάλι στον λόγο μας στο θέμα μας. Όταν λοιπόν τον είδε στην αγκαλιά του Αβραάμ, είπε· «πάτερ Αβραάμ, ελέησέ με και στείλε τον Λάζαρο». **Για ποιον λόγο δεν απηύθυνε τον λόγο προς τον Λάζαρο;** Εγώ νομίζω ότι **ντράπηκε** και κοκκίνισε και κρίνοντας από τον εαυτό του, νόμιζε ότι οπωσδήποτε θα του κρατά κακία. Διότι, εάν εγώ, λέγει, που απολάμβανα τόση ευτυχία, και σε τίποτα δεν αδικήθηκα, περιφρόνησα τον άνθρωπο που βρισκόταν σε τόσα κακά και ούτε ψίχουλα δεν του έδωσα, πολύ περισσότερο αυτός, που τόσο περιφρονήθηκε, δε θα συγκατανεύσει στην παράκλησή μου. Αυτά δεν τα λέμε για να κατηγορήσουμε τον Λάζαρο, διότι εκείνος δεν κατείχετο από τέτοιες σκέψεις, μη γένοιτο, αλλά επειδή ο πλούσιος αυτά φοβήθηκε και δεν κάλεσε τον Λάζαρο, αλλά φώναξε τον Αβραάμ, για τον οποίο πίστευε ότι αγνοούσε εκείνα που είχαν γίνει. Και ζήτησε εκείνο το

δάχτυλο, το οποίο πολλές φορές άφησε να το γλύψουν οι γλώσσες των σκύλων.

Τι λοιπόν είπε εκείνος; **«Τέκνο μου, απήλαυσε τα αγαθά σου στη ζωή σου».** **Πρόσεχε σύνεση, πρόσεχε φιλοστοργία δικαίου.** Δεν είπε, «απάνθρωπε και σκληρέ και παμπόνηρε, ενώ άφησες σε τόσο μεγάλα κακά τον άνθρωπο θυμάσαι τώρα την φιλανθρωπία και το έλεος και την συγνώμη; Δεν κοκκινίζεις, δεν ντρέπεσαι;» Αλλά τι λέγει; «Τέκνο μου», λέγει, «απήλαυσε τα αγαθά σου». Διότι λέγει **«ψυχή ταλαιπωρημένη μην την τaráξεις άλλο»** (Εκκλ. 4, 3). **Του αρκούν οι τιμωρίες του, ας μην επιβαρύνουμε τις συμφορές του.** Εξάλλου και για να μην νομίσει ότι από **μνησικακία** για τα περασμένα δεν άφησε τον Λάζαρο να πάει, τον ονομάζει «τέκνο μου», απολογούμενος κατά κάποιον τρόπο για τον εαυτό του, με την προσφώνησή του. Αυτό που είναι στην εξουσία μου, λέγει, σου το δίνω, το να μεταβεί όμως από εδώ εκεί, δεν είναι δικό μου.

«Τέκνο μου», λέγει λοιπόν, «θυμήσου ότι εσύ απόλαυσε τα αγαθά σου στη ζωή σου και ο Λάζαρος τα κακά· και τώρα αυτός παρηγορείται και εσύ υποφέρεις. Και εκτός από αυτά **χάσμα** μεγάλο έχει στηριχθεί ανάμεσά μας, ώστε εκείνοι που θέλουν να μεταβούν από εκεί προς εμάς να μην μπορούν, ούτε αυτοί που είναι εδώ να περάσουν προς τα εκεί». **Είναι βαριά αυτά που έχουν λεχθεί και πότισαν με μεγάλο πόνο την ψυχή μας.** Το ξέρω κι εγώ· αλλά όσο μας πληγώνει η συνείδηση, **άλλο τόσο και ωφελεί την ψυχή αυτών που ερεθίζει. Διότι, εάν εκεί μας τα έλεγαν αυτά, όπως στον πλούσιο, πράγματι έπρεπε να θρηνούμε και να οδυρόμαστε και να πενθούμε, διότι δε θα είχαμε καιρό για μετάνοια· επειδή όμως τα ακούμε τώρα που είμαστε εδώ, όπου και είναι δυνατό να μετανοήσουμε και να καθαρισθούμε από τις αμαρτίες και να αποκτήσουμε μεγάλη παρησία, και να αλλάξουμε ανησυχώντας από τα κακά που συνέβηκαν στους άλλους, ας ευχαριστήσουμε τον φιλόανθρωπο Θεό, που διεγείρει τη δική μας οκνηρία με την τιμωρία των άλλων, και μας αφυπνίζει ενώ κοιμόμαστε. Γι' αυτό ακριβώς προλέχθηκαν αυτά, για να μην πάθουμε κι εμείς. Διότι, εάν ήθελε να μας τιμωρήσει, γι' αυτό προλέγει την τιμωρία, για να σωφρονισθούμε με την πρόρρηση και να αποφύγουμε να τα γνωρίσουμε στην πράξη.**

Αλλά γιατί δεν είπε «έλαβες τα αγαθά σου», αλλά «απέλαβες»; Εδώ ανοίγεται μπροστά μας αχανές και μεγάλο πέλαγος νοημάτων. Διότι το «απέλαβες» φανερώνει και σημαίνει κάποια οφειλή· καθόσον απολαμβάνει κανείς αυτά που του οφείλουν. Αν λοιπόν ήταν μιανός και ακάθαρτος και σκληρός και απάνθρωπος αυτός ο πλούσιος, **γιατί δεν του είπε, «έλαβες τα αγαθά σου» αλλά «απόλαβες», σαν να του τα χρωστούσε και να του τα όφειλε;** Τι λοιπόν μαθαίνουμε από εδώ; Ότι, και αν είναι μερικοί ακάθαρτοι και έχουν φθάσει στον ύψιστο βαθμό της κακίας, πολλές φορές έχουν κάνει ένα και δύο και τρία καλά. Και το ότι τα λέγω αυτά τώρα, όχι από δική μου σκέψη, γίνεται ολοφάνερο από αυτό. Διότι τι μιαιρότερο

υπήρχε από τον κριτή εκείνον της αδικίας (στην παραβολή του αδίκου κριτή και της χήρας· βλ. Λουκά 18, 1-8); Αυτός ούτε τον Θεό φοβόταν, ούτε τους ανθρώπους ντρεπόταν· αλλ' όμως, αν και ζούσε μέσα στην κακία, έκανε κάτι καλό, ελέησε την χήρα, που συνεχώς τον ενοχλούσε, υποχώρησε και εκπλήρωσε την απαίτησή της και την προστάτευσε από εκείνους που την αδικούσαν. Έτσι συμβαίνει να είναι κάποιος ασελγής, αλλά και ελεήμων πολλές φορές, ή απάνθρωπος, αλλά και φρόνιμος· αλλά κι αν είναι ακόλαστος και απάνθρωπος, όμως έκανε κατά τη ζωή του πολλές φορές και κάποιο καλό.

Επειδή λοιπόν ήταν φυσικό και ο πλούσιος, εάν και είχε φθάσει στο ύψιστο σημείο της κακίας, να είχε κάνει κάποιο καλό, και ο Λάζαρος, αν και έφθασε στην κορυφή της αρετής, να είχε αμαρτήσει έστω και ελάχιστα, πρόσεχε πώς και τα δύο αυτά τα υπαινίχθηκε ο πατριάρχης Αβραάμ, λέγοντας: «κι εσύ απήλαυσες τα αγαθά σου στη ζωή σου και ο Λάζαρος ομοίως τα κακά». Αυτό που λέγει σημαίνει το εξής: **εάν κι εσύ έχεις κάνει κάποιο καλό, και σου οφειλόταν γι' αυτό μισθός, όλα αυτά τα απήλαυσες σ' εκείνον τον κόσμο**, όταν διασκεδάζεις, χαιρόσουν τα πλούτη σου, απολαμβάνεις μεγάλη ευημερία και ευτυχία· **και αυτός, αν έκανε κάποιο κακό, όλα τα εξόφλησε με την φτώχεια και την πείνα και με όλα τα μεγάλα κακά με τα οποία ταλαιπωρήθηκε· και γυμνός ο κάθε ένας από σας έχει φθάσει εδώ, εκείνος χωρίς αμαρτίες, κι εσύ χωρίς κατορθώματα δικαιοσύνης· γι' αυτό και αυτός έχει καθαρή την παρηγοριά, κι εσύ υπομένεις απαρηγόρητη την τιμωρία.**

[...] Αλλά ας ακούσουμε και την συνέχεια. «Και εκτός από όλα αυτά», λέγει, «έχει στηριχθεί μεγάλο βάραθρο μεταξύ μας». Επομένως, καλά είπε ο Δαβίδ «ο αδελφός δεν μπορεί να σε σώσει· κανείς δεν μπορεί να δώσει στον Θεό για να τον εξιλεώσει» (Ψαλμ. 48, 8). Πράγματι, δεν είναι δυνατό, κι αν ακόμη είναι αδελφός, κι αν είναι πατέρας, κι αν είναι υιός. Διότι πρόσεχε· «παιδί μου», ονόμασε ο Αβραάμ τον πλούσιο, κι όμως δεν μπόρεσε να φανεί πατέρας· «πατέρα» αποκάλεσε τον Αβραάμ ο πλούσιος, κι όμως, δεν μπόρεσε, όπως ήταν φυσικό, να απολαύσει την πατρική εύνοια, για να μάθεις ότι **ούτε συγγένεια, ούτε φιλία, ούτε προσπάθεια, ούτε τίποτ' άλλο από όσα υπάρχουν, μπορεί να ωφελήσει εκείνον που προδόθηκε από τη δική του τη ζωή.**

[...] Άκουσε λοιπόν πώς και ο πλούσιος που ζήτησε δύο χάρες από τον Αβραάμ, και στις δύο απέτυχε. Διότι πρώτα τον παρακάλεσε για τον εαυτό του, λέγοντας, «στείλε τον Λάζαρο»· έπειτα όμως όχι πια για τον εαυτό του, αλλά για τους αδελφούς του· αλλά καμιάς χάριτος δεν αξιώθηκε. Διότι **η πρώτη ήταν αδύνατο να γίνει, ενώ η δεύτερη, για τους αδελφούς του, ήταν περιττή**. Αλλ' όμως, εάν θέλετε, ας ακούσουμε κι αυτά τα λόγια με μεγάλη προσοχή. Δεν άκουε ο κατάδικος τον Θεό να του μιλάει, αλλά ο Αβραάμ ήταν στο ενδιαμέσο, για να μεταφέρει στον δικαζόμενο τα λόγια του δικαστή. Διότι δεν έλεγε από μόνος του αυτά που έλεγε, αλλά του

διάβαζε τους θείους νόμους και του έλεγε τις αποφάσεις που έβγαζε ο Θεός. Γι' αυτό ακριβώς ο πλούσιος δεν μπορούσε ούτε να αντιμιλήσει.

Αλλά είναι ώρα πια να ακούσουμε τα λόγια του πλουσίου. «Σε παρακαλώ», λέγει, «πάτερ», δηλαδή δέομαι, σε ικετεύω, «να στείλεις στο σπίτι του πατέρα μου τον Λάζαρο· διότι έχω πέντε αδέρφια· για να τους βεβαιώσει τα όσα γίνονται εδώ, για να μην έλθουν κι αυτοί στον τόπο αυτόν της βασάνου». Επειδή απέτυχε για τον εαυτό του, τώρα παρακαλεί για τους άλλους. Πρόσεχε πώς έγινε φιλόανθρωπος και ήμερος εξαιτίας της κολάσεως. Διότι αυτός που περιφρονούσε τον Λάζαρο, ενώ ήταν μπροστά του, φροντίζει τους άλλους που είναι μακριά· **αυτός που αδιαφορούσε γι' αυτόν που ήταν μπροστά στα μάτια τους, ενδιαφέρεται γι' αυτούς που δεν βλέπει**, και με μεγάλο σεβασμό και βιασύνη ζητεί να δειχθεί κάποια πρόνοια γι' αυτούς, για να αποφύγουν τα βάσανα που θα τους καταλάβουν. Και παρακαλεί να σταλεί ο Λάζαρος στο σπίτι του πατέρα του, εκεί όπου ήταν τα σκάμματα γι' αυτόν και είχε ανοιχθεί το στάδιο της αρετής.

Ας τον δουν, λέγει, τώρα με τα στεφάνια, εκείνοι που τον είδαν καθώς αγωνιζόταν· εκείνοι που ήταν μάρτυρες της φτώχειας και της πείνας και των μυρίων συμφορών του, να γίνουν μάρτυρες της τιμής, της μεταβολής, όλης της δόξας, για να διδαχθούν και να μάθουν και από τα δύο, ότι δε θα τελειώσουν τα πράγματά μας σε αυτήν τη ζωή, και να ετοιμασθούν έτσι, για να μπορέσουν να αποφύγουν αυτήν την κόλαση και τιμωρία. Τι είπε τότε ο Αβραάμ; «Έχουν τον Μωυσή και τους προφήτες», λέγει, «αυτούς ας ακούσουν». **Δεν ενδιαφέρεσαι εσύ, λέγει, για τους αδελφούς σου περισσότερο από τον Θεό που τους δημιούργησε. Τους έδωσε άπειρους διδασκάλους που τους παροτρύνουν, τους συμβουλεύουν, τους νουθετούν.** Τι λοιπόν είπε πάλι αυτός; «Όχι, πάτερ Αβραάμ», λέγει, «αλλά εάν πάει κάποιος από τους νεκρούς, θα τον πιστέψουν».

Αυτά δηλαδή είναι τα λόγια των πολλών. Πού είναι τώρα αυτοί που λένε: **«Ποιος ήρθε από εκεί; Ποιος αναστήθηκε από τους νεκρούς; Ποιος είπε αυτά που συμβαίνουν στον Άδη;»** Πόσα τέτοια και τόσο μεγάλα είπε στον εαυτό του ο πλούσιος εκείνος όταν απολάμβανε τις τρυφές; Διότι ούτε από αφέλεια παρεκάλεσε να αναστηθεί κάποιος από τους νεκρούς· αλλά επειδή **περιφρονούσε τις Γραφές όταν τις άκουγε και τις περιγελούσε και νόμιζε ότι είναι μύθοι τα λεγόμενα**, από εκείνα λοιπόν που έπασχε αυτός, πίστευε ότι και τα αδέρφια του θα πάθαιναν. Κι εκείνοι, λέγει, έτσι τα θεωρούν· εάν όμως πάει κάποιος από τους νεκρούς, δε θα αρνηθούν να τον πιστέψουν, δε θα τον περιγελάσουν αλλά θα προσέξουν πολύ τα λεγόμενά τους. Τι είπε τότε ο Αβραάμ; **«Εάν δεν ακούνε τον Μωυσή και τους προφήτες, ούτε εάν κάποιος από τους νεκρούς αναστηθεί, θα τον ακούσουν»**. Και ότι είναι αληθινό αυτό, ότι όποιος δεν ακούει τις Γραφές, ούτε τους νεκρούς εάν αναστηθούν θα τους ακούσει, **το απέδειξαν οι Ιουδαίοι**, οι οποίοι, επειδή δεν άκουσαν τον Μωυσή και τους προφήτες, ούτε όταν είδαν

αναστημένους νεκρούς πίστεψαν· αλλά άλλοτε επιχειρούσαν να σκοτώσουν τον αναστημένο Λάζαρο,κι άλλοτε ορμούσαν επάνω στους αποστόλους, αν και βέβαια πολλοί από τους νεκρούς αναστήθηκαν κατά την ώρα του σταυρού.

[...] Γνωρίζοντας λοιπόν, αγαπητοί, όλα αυτά, ας προσέχουμε τους εαυτούς μας με κάθε ακρίβεια· κι αν τιμωρούμαστε, να ευχαριστούμε· κι αν ευημερούμε, να ασφαλίζουμε τους εαυτούς μας και σωφρονιζόμενοι από τις τιμωρίες των άλλων, να ευχαριστούμε τον Θεό διά της μετανοίας και της κατανύξεως και της διαρκούς εξομολογήσεως· και **εάν έχουμε διαπράξει κάποια αμαρτία κατά την παρούσα ζωή, αφού την αποβάσουμε και με πολλή προσπάθεια σβήσουμε την κάθε κηλίδα της ψυχής μας, ας παρακαλέσουμε τον Θεό, να μας αξιώσει όλους να απαλλαγούμε από τις αμαρτίες μας όσο είμαστε εδώ**, κι έτσι να πάμε εκεί, ώστε όχι με τον πλούσιο, αλλά με τον Λάζαρο να απολαύσουμε τους κόλπους του πατριάρχη, και να εντρυφούμε με τα αθάνατα αγαθά, τα οποία εύχομαι όλοι μας να επιτύχουμε, με τη χάρη και την φιλανθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, μαζί με τον οποίο στον Πατέρα ανήκει η δόξα, μαζί με το άγιο Πνεύμα, στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

[Πηγή: Ιερού Χρυσοστόμου έργα, σειρά Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (ΕΠΕ), Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς», εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1988, τόμος 25, σελ. (κατ'επιλογήν από όλες τις ομιλίες του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου "Εις τον πτωχόν Λάζαρον και τον πλούσιον") 425-529]

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, Φιλολόγος)